

Danıştay Kararları

Danıştay Başkanlığından :

Esas No : 1969/3

Karar No : 1983/8

Ö Z Ü : Mimarlık proje yarışmalarında kazanılan ödüllerin gelir vergisine tabi tutulup tutulmayacağı konusunda, Danıştay Dördüncü Dairesince verilen kararlar arasında ortaya çıkan aykırılığın, içtihatların sözü edilen ödüllerin 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin 1 numaralı bendi uyarınca vergiden müstesna tutulması gerekeceği yönünde birleştirilmesi suretiyle giderilmesi hk.

İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME KURULU KARARI

Danıştay Dördüncü Dairesinin 26/2/1964 günlü ve E: 1962/2018, K: 1964/1022 sayılı kararı ile aynı Dairenin 25/5/1967 günlü ve E: 1963/1574, K: 1967/2923 sayılı kararı arasındaki aykırılığın giderilmesi Danıştay Dördüncü Dairesinin 15/3/1969 günlü kararıyla istenildiğinden, Başsavcının düşüncesi alındıktan ve Raportör Üyenin açıklamaları dinlendikten sonra, isteme konu olan kararlar ve ilgili mevzuat incelenerek gereği görüldü :

Dördüncü Dairenin 1962/2018 Esas sayılı dosyasında, 1960 yılında kamu kurumları tarafından açılan mimarlık proje yarışmalarında kazandığı ödülleri beyannamesine ihtirazi kayıtlı dahil eden yükümlü adına salınan gelir vergisinin tasdiğine dair Temyiz Komisyonu kararı, Dairenin 26/2/1964 günlü ve 1964/1022 sayılı kararıyla, «Proje müsabakalarında verilen mükafatlar da memleket bakımından faydalı eserlerin hazırlanmasını teşvik gayesiyle verildiğinden» Gelir Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin 1 numaralı bendi uyarınca vergiden müstesna bulunduğu gerekçesiyle bozulmuştur.

Dördüncü Dairenin 1963/1574 Esas sayılı dosyasında ise, 1961 yılında yine kamu kurumları tarafından açılan proje yarışmalarında kazandığı ödülleri beyannamesine ihtirazi kayıtlı dahil eden yükümlü adına salınan gelir vergisi, İtiraz Komisyonunca «ödevlinin muhtelif müesseselerden aldığı meblağların hiçbirisinin mükafat olarak kabulüne imkan görülmediği gibi yapılan projenin memleket çapında ve memleketin istifadesine arzedilmiş buluş, icad, eser mahiyetinde bulunmadığının aşıkâr olduğu» gerekçesiyle tasdik edilmiştir. Yükümlünün bu kararın bozulması yolundaki istemi Temyiz Komisyonunca reddedilmiş, açılan davayı da Daire 25/5/1967 günlü ve 1967/2923 sayılı kararıyla, komisyon kararındaki gerekçeye dayanarak reddetmiştir.

Danıştay İctihatları Birleştirme Kurulunca, Dördüncü Dairenin sözü edilen kararları arasında 2575 sayılı Danıştay Kanununun 39 uncu maddesinde öngörüldüğü şekilde aykırılık bulunduğuna ve içtihadın birleştirilmesi gerektiğine oyçokluğuyla karar verildikten sonra işin esası incelendi:

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin 1 numaralı bendi ile «İlmî ve fennî, güzel sanatları, tarımı, hayvan yetiştirilmesini ve memleket bakımından faydalı olan diğer işleri teşvik maksadıyla verilen ikramiye ve mükafatlar» vergiden istisna edilmiştir. Maddede sözü edilen ikramiye ve mükafatlar, ücret, serbest meslek kazancı, zirai kazanç veya ticari kazançla bağli olarak elde edilirler

ve aslında bu gelir unsurlarının bir parçası olarak, vergi konusuna girerler. İlgili hükümde yer alan şartların bulunması, ikramiye ve mükâfatın vergilendirilmemesini gerektirir.

İçtihadın birleştirilmesine konu olan kararlarda, mimarlık proje yarışmalarında verilen ödüllerin, «memleket bakımından faydalı olan iş ve faaliyetleri» teşvik amacı taşıyıp taşımadığı hususu tartışılmış, mimarlığın güzel sanatların bir kolu olduğu gerçeği üzerinde durulmamış, konu bu yönden incelenmemiştir. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin 1 numaralı bendinde güzel sanatları teşvik amacıyla verilen ikramiye ve mükâfatların da vergiden müstesna olduğu belirtilmiştir. Mimarın güzel sanatların bir türünü teşkil ettiği konusunda kuşku ve duraksamaya yer yoktur. Nitekim 3611 sayılı Nafia Vekâleti Teşkilât ve Vazifelerine dair Kanunun birinci maddesinin H fıkrası gereğince hazırlanıp 19/8/1970 günlü ve 13584 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan ve halen yürürlükte bulunan Mühendislik ve Mimarlık Proje Yarışmalarına alt Yönetmeliğin ikinci maddesinin son fıkrasında aynen «Yarışmalar, yapımı düşünülen konularda günün mimarlık, mühendislik ve sanat anlayışına uygun, işletme ve ilk tesis maliyetleri yönünden en ekonomik çözümleri bulmak ve güzel sanatları teşvik amacıyla açılır» denilmek suretiyle bu husus teyid edilmekte ve ödüllerin «güzel sanatları» teşvik amacıyla verildiği açık ve kesin şekilde belirtilmektedir.

Ödül kazanan projenin yarışmayı açan idarenin malı olması (Yönetmelik, madde : 30/a), kamu yararının gerçekleşmesi için yarışmayı açan kamu kuruluşuna sağlanan bir haktır. Mücerret bu duruma dayanılarak, yarışmayı kazanan yapılan ödemenin, projenin bedeli niteliğinde olup, «ödül» sayılamayacağı kabul edilemez. Söz konusu ödemeler, Yönetmelikte hep «ödül» olarak nitelenmiştir. Ayrıca söz konusu ödemeler projenin bedeli ise ve bu tür yarışmaların «teşvik» amacı yoksa, idarenin hiç uygulamayacağı birincilik dışında derece ve mansiyon kazanan projelere ödül vermesinin bir anlamı kalmamaktadır. Kaldı ki birinci seçilen projenin uygulanabilir olup olmaması da sonuca etkili değildir. Yönetmeliğin 22 nci maddesinin «Seçim» başlıklı d bendindeki «birinci seçilen projenin tatbik kabiliyetinin bulunup bulunmadığı ve bu proje için jüriye uygun görülen tavsiyeler jüri raporuna yazılır.» biçimindeki hüküm, projenin uygulanamaz olmasının ödül almasına engel olmadığını açıkça göstermektedir.

Yönetmeliğin 24 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan «Yarışmalarda bir kişi bir kere ödül alır, başkasıyla birlikte olsa dahi ikinci bir teklifi daha ödül almışsa hükümsüz sayılır. Bu ödül ondan sonra gelene verilir.» biçimindeki hüküm de, ödülün, en iyi projelerin idarece alınması için ödenen bir bedel olmayıp, teşvik amacıyla verildiğini ortaya koymaktadır.

Mimarlık Proje Yarışmalarının, güzel sanatları teşvik için düzenlendiği, bu yarışmalarda derece ve mansiyon alanlara yapılan ödemelerin, mükâfat - ödül - olduğu kabul edilince, bu ödüllerin vergi dışı bırakılması, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin 1 numaralı bendi gereği olmaktadır.

SONUÇ : Bayındırlık Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulmuş bulunan «Mühendislik ve Mimarlık Proje Yarışmalarına alt Yönetmelik uyarınca» açılan mimarlık proje yarışmalarında derece ve mansiyon kazanan mimarlara verilen ödüller, «güzel sanatları» teşvik amacıyla ödendiğinden, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin 1 numaralı bendi uyarınca gelir vergisinden müstesna tutulmalıdır.

Bu nedenle, içtihadın Dördüncü Dalrenin 26/2/1984 günlü ve E: 1962/2016, K: 1984/1022 sayılı kararı doğrultusunda birleştirilmesine 29/12/1983 gününde Kurul üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar verildi.

X — Dördüncü Dairenin 1962/2016 esas sayılı dosyasında verilen karar ile 1963/1574 esas sayılı dosyasında verilen karar, hernekadar birbirine aykırı gibi görünüyor ise de, bu, maddi olayın Dairece değerlendirilmesindeki farklılıktan ileri gelmektedir. Mimarlık proje yarışması nedeniyle verilen ödüller, sırf bu nitelikleri ile 29 uncu madde kapsamında mütalâa edilemezler. Ödülün, güzel sanatları teşvik için verilip verilmediği olayına göre değişiklik arzedeceğinden, davayı görmekte olan yargı yeri bu konuda takdir hakkını kullanacak, gerekirse bilirkişi incelemesi yaptıracak ve güzel sanatları teşvik amacının bulunup bulunmadığını olayına göre saptayacaktır. Yargı yerinin takdir ve araştırma yetkisini bertaraf edecek şekilde, proje yarışmalarında verilen ödüllerin 29 uncu madde kapsamında olduğu veya olmadığı yolunda içtihadın birleştirilmesine olanak bulunmamaktadır.

Bu nedenlerle içtihadın birleştirilmesine gerek bulunduğu yolundaki çoğunluk kararına katılmıyoruz.

AZLIK OYU

XX — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin 1 numaralı bendinde, «memleket bakımından faydalı olan işleri» teşvik amacıyla verilen ikramiye ve mükafatların da gelir vergisinden müstesna olduğu belirtilmiştir. Maddede sözü edilen, memleket bakımından faydalı, işlerden, kamuya yararlı iş ve faaliyetlerin anlaşılacağı kuşkusuzdur.

Bayındırlık Bakanlığı tarafından hazırlanan Mühendislik ve Mimarlık Proje Yarışmalarına ait Yönetmeliğin ikinci maddesinin son fıkrasında aynen, «Yarışmalar, yapımı düşünülen konularda günün mimarlık, mühendislik ve sanat anlayışına uygun, işletme ve ilk tesis maliyetleri yönünden en ekonomik çözümleri bulmak ve güzel sanatları teşvik amacıyla açılır.» denilmektedir. Bu yönetmelik hükümlerine tabi olan «Resmî Sektöre dahil kamu kuruluşları ve bunlara bağlı müesseseler»in «günün mimarlık, mühendislik ve sanat anlayışına uygun, işletme ve ilk tesis maliyetleri yönünden en ekonomik çözümleri bulmak» başka bir ifadeyle, «ihtiyaca en uygun projeyi sağlamak için verdikleri ödüllerin, memleket bakımından faydalı olan» eserlerin hazırlanmasını, dolayısıyla kamuya yararlı iş ve faaliyetleri teşvik amacını da taşıdığının kabulü gerekir.

Mimarlık proje yarışmalarında verilen ödüllerin «güzel sanatları» teşvik yanında, «memleket bakımından faydalı» bir işi teşvik amacı bulunduğunun ve bu hususun da gelir vergisi istisnasından yararlandırılmayı gerektirdiğinin kararda belirtilmesi gerektiği görüşüyle kararın gerekçesine karşılız.

Danıştay Başkanlığından :

Esas No : 1983/3

Karar No : 1983/12

Ö Z Ü : Bakanlar Kurulu Kararnamesiyle Türk vatandaşlığına alınıp T.C. Emekli Sandığına iştirakçi olan kimselerin Türk vatandaşlığına kabullerinden önce geçmiş, borçlanma hükümleri şumulünde bulunan hizmet sürelerinin borçlanma yoluyla emeklilik fiili hizmet süreleri meyanına ithalinin mümkün olduğu hakkında.

İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME KURULU KARARI

Bakanlar Kurulu Kararnamesiyle Türk vatandaşlığına alınıp T.C. Emekli Sandığına iştirakçi olan kimselerin Türk vatandaşlığına kabullerinden önce geçmiş ve 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununda veya bu Kanuna yeni maddeler ek